

УДК 336 (631.1)

І.С.Крамаренко,
Міжнародний університет бізнесу і права,
м. Херсон

ПЕРЕВАГИ ЛІЗИНГУ В ЗАБЕЗПЕЧЕННІ МАТЕРІАЛЬНО-ТЕХНІЧНОЇ БАЗИ ПІДПРИЄМСТВ АПК

У статті розглянуто стан матеріально-технічного забезпечення агропромислового комплексу України та можливість його покращення за допомогою такого фінансового інструменту, як лізинг. Проаналізовано сучасний стан надання лізингових послуг. Визначено переваги використання лізингу та чинники, що гальмують його розвиток.

В статье рассмотрено состояние материально-технического обеспечения агропромышленного комплекса Украины и возможности его улучшения с помощью такого финансового инструмента, как лизинг. Проанализировано современное состояние предоставления лизинговых услуг. Определены преимущества использования лизинга и факторы, сдерживающие его развитие.

In the article the state of logistical support of agro industrial complex of Ukraine and possibility of its improvement is considered by means of such financial instrument as leasing. The current state of leasing services. Advantages of leasing and the factors that impede its development.

Ключові слова: лізинг, фінансовий лізинг, лізингодавець, лізингоотримувач.

Сільське господарство – це стратегічна галузь економіки України. На сьогодні створені державою умови для розвитку і належного функціонування призводять до зниження показників прибутковості аграрних підприємств. Однією з основних причин низької конкурентоспроможності сільськогосподарської продукції на світовому ринку є застаріла матеріально-технічна база. Грошові ресурси, що витрачаються на поладження застарілої техніки, можливо використати, придбавши нову в лізинг. Для сільськогосподарських підприємств існує низка переваг у використанні лізингу, але існують негативні чинники, які гальмують його розвиток.

Проблемі технічного оснащення та пошуків фінансових ресурсів для забезпечення модернізації і належного функціонування аграрних підприємств у ринкових умовах присвячені наукові праці багатьох вчених, а саме В.Андрійчука, Н.Внукової, М.Дем'яненка, О.Кузьмович, В.Міщенко, Н.Слав'янської, П.Саблука.

Відаючи належне фахівцям, які працюють у теорії, методології та організації лізингу, слід зауважити, що до цього часу низка питань, які стосуються практичного розв'язання проблеми розвитку лізингової діяльності, залишаються остаточно невирішеними. Сьогодні актуальним є дослідження природи лізингу, визначення його сутності та місця серед інших, суміжних із ним явищ. Потребують вирішення питання правового регулювання лізингових відносин, у тому числі інвестиційні аспекти лізингу, правове забезпечення розвитку лізингу в сфері економіки України [1, с.163].

Метою даної статті є дослідження сучасного стану забезпечення матеріально-технічної бази сільськогосподарських підприємств країни. Визначення переваг та можливостей використання лізингу для покращення та оновлення технічного оснащення підприємств АПК.

Матеріально-технічна база сільськогосподарських підприємств України з

кожним роком зношується і майже не оновлюється. Згідно з даними Міністерства аграрної політики України, загальна кількість тракторів всіх марок у 2005 році склала 331457 одиниць, а в 2009 році 318788 одиниць, тобто зменшилось на 4%. зернозбиральних комбайнів у 2005 році було 59937 одиниць, а у 2009 році 56580 одиниць, тобто зменшилось на 6% [3].

Загальна кількість тракторів і зернозбиральних комбайнів у 2009 році склала 375368 одиниць, більшість з них відпрацювали свій технічний ресурс, причому близько 80% наявного парку зернозбиральних комбайнів становлять низькопродуктивні та морально застарілі машини. Крім цього, поява значної чисельності фермерських господарств та особистих (підсобних) господарств спонукають до необхідності використання менш потужних сільськогосподарських машин, тобто мінні трактори.

Розв'язання проблеми технічного забезпечення сільськогосподарських підприємств за рахунок власних джерел фінансування сьогодні неможливе. залучення зовнішніх ресурсів, зокрема довгострокового кредитування, для аграрних підприємств залишається найбільш проблемним питанням. Тому оформлення сільськогосподарської техніки та обладнання на умовах лізингу є на сьогодні досить реальним способом поліпшення ситуації матеріально-технічного оснащення підприємств АПК.

Для лізингоодержувача існує кілька переваг:

- ❖ лізинг припускає 100% кредитування і, як правило, не потребує негайного початку платежів, при використанні звичайного кредиту підприємство мало б частину вартості покупки оплати за рахунок власних коштів;

- ❖ лізинг також дає змогу спочатку випробувати машини, а потім закупити їх, а обладнання в сезонних галузях орендувати лише на час його фактичної експлуатації;

- ❖ лізинг дає змогу підприємству запобігти витрат, пов'язаних з моральним старінням машин і устаткування, сприяє використанню найновіших об'єктів лізингу, що підвищує конкурентоспроможність лізингоодержувача;

- ❖ лізингові платежі в повному обсязі зараховуються до собівартості продукції (робіт, послуг), виробленої лізингоодержувачем, і, відповідно, знижують оподатковуваний прибуток;

- ❖ майно за лізинговою угодою не обліковується на балансі лізингоодержувача, що не збільшує його активи і звільняє від сплати податку на майно; його вартість не включається в залишок кредитної заборгованості, що поліпшує фінансові показники підприємства-орендатора і, відповідно, дає йому змогу залучити додаткові кредитні ресурси;

- ❖ у багатьох країнах законодавчо встановлено податкові пільги для лізингових операцій (так, прискорена амортизація дає змогу суттєво зменшити оподатковуваний прибуток і строк лізингової угоди);

- ❖ порядок здійснення лізингових платежів більш гнучкий, ніж за

кредитними угодами (лізингоодержувач може розрахувати надходження своїх доходів і разом із лізингодавцем напрацювати зручну схему платежів; платежі можуть бути щомісячними, щоквартальними тощо; сума платежів може бути постійною або змінною; при її визначенні може бути врахована сезонність використання предмета лізингу; платежі можуть здійснюватися із виручки від реалізації продукції, що вироблена на отриманому в лізинг обладнанні);

- ❖ при використанні компенсаційного лізингу лізингоодержувач здійснює платежі в товарній формі, використовуючи продукцію, що вироблена на лізингованому обладнанні;

- ❖ лізинг доступний малим і середнім підприємствам, в той час як отримання банківських кредитів на сприятливих умовах для них є проблематичним; деякі лізингові компанії не вимагають від лізингоодержувача ніяких додаткових гарантій, оскільки забезпеченням угоди є саме устаткування (при невиконанні орендарем своїх зобов'язань лізингова компанія забирає своє майно);

- ❖ лізинг, на відміну від кредиту, дає змогу створити більш надійні умови господарювання;

- ❖ підвищується ліквідність підприємств-лізингоодержувачів, тобто покращується такий важливий для ринкової економіки показник, як здатність своєчасно сплатити майбутні борги;

- ❖ перевагою лізингу є також можливість придбання лізингоодержувачем устаткування за залишковою вартістю після завершення лізингової угоди;

- ❖ при укладанні лізингової угоди орендар може розраховувати на отримання від лізингодавця додаткових інформаційних, консультативних і юридичних послуг [3, с.675].

Використання підприємствами лізингових операцій особливо не користується популярністю, що суперечить загальносвітовій практиці. За даними Державної комісії з регулювання фінансових послуг за січень - березень 2010 року фінансовими компаніями та юридичними особами, які не мають статусу фінансових установ, але можуть, згідно із законодавством, надавати фінансові послуги, укладено 886 договорів фінансового лізингу на суму 708,4 млн грн. Вартість об'єктів лізингу, що є предметом договорів, укладених протягом січня - березня 2010 року, становить 447,3 млн грн. [4].

Укладання договорів фінансового лізингу протягом 2008-2010 років значно знизилось. У I кварталі 2008 року вартість договорів, укладених протягом звітної періоду, становило 2 280,6 млн грн., в 2010 році - 708,4 млн грн., скорочення відбулось майже втричі (рис. 1).

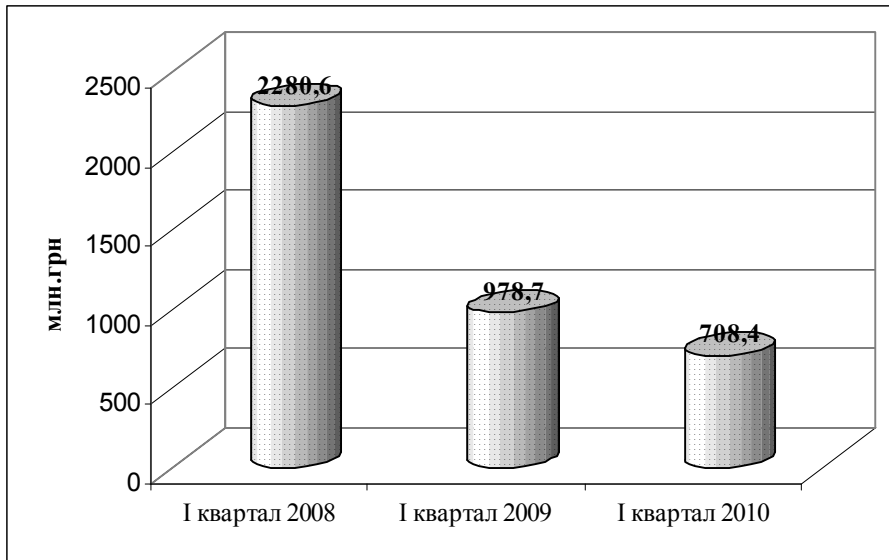

Рис. 1 Динаміка надання послуг фінансового лізингу у I кв. 2008-2010 рр.

За січень-березень 2010 року спостерігається тенденція до приросту частки довгострокових договорів лізингу порівняно з аналогічним періодом 2009 року. Так, вартість договорів фінансового лізингу строком до 2 років зменшилась на 33,7%, від 2 до 5 зменшилась на 9,4%, від 5 до 10 років збільшилось на 15,5%, вартість договорів, строк яких більше 10 років, зросла на 68,4%. Це позитивна динаміка в довгостроковому фінансовому забезпеченні.

За підсумками I кварталу 2010 року найбільшими споживачами лізингових послуг є: транспортна галузь (вартість договорів станом на 31.03.2010 – 17 285,2 млн грн.), сільське господарство (3 513,4 млн грн.), будівництво (2 824,2 млн грн.), сфера послуг (1 610,3 млн грн.). Основними об'єктами фінансового лізингу за договорами є транспортні засоби, техніка, машини та устаткування для сільського господарства.

Основними чинниками, що стримують розвиток лізингу в Україні, є:

- ❖ недосконалість законодавчого забезпечення;
- ❖ недостатня інтеграція у міжнародне законодавче поле щодо лізингу – національні положення (стандарти) обліку, що стосуються операцій лізингу, не повністю відповідають міжнародним стандартам і Україна не бере участі у ряді міжнародних конвенціях, які стосуються лізингу;
- ❖ несприятливий податковий клімат;
- ❖ недосконалість структури джерел фінансування лізингових операцій;
- ❖ недостатня фінансова стійкість лізингодавців;
- ❖ недостатній розвиток та обмеження використання інфраструктури ринку лізингу (бюро кредитних історій, механізм страхування фінансових ризиків тощо);

❖ недостатність кваліфікаційних кадрів у сфері лізингу та низький рівень обізнаності з питань лізингу серед підприємств.

Зазначені проблеми потребують розв'язання консолідованими зусиллями органів державної влади та інших учасників ринку лізингових послуг.

Для подальшого розвитку лізингу в Україні необхідно розв'язати проблему із затвердженням і врегулюванням законодавчо-нормативної бази, що сприятиме стабілізації податкової системи. Удосконалення інформаційної бази поліпшить відносини між лізингодавцями та лізингоодержувачами, що дозволить розширення в наданні лізингових послуг і обізнаності щодо них.

Розв'язання зазначених проблем дозволить: підвищити виробництво сільськогосподарської продукції, поліпшити інвестиційне середовище в аграрному секторі та збільшити надходження до бюджету. За допомогою такого фінансового інструменту, як лізинг, сільськогосподарські підприємства зможуть значно покращити матеріально-технічне забезпечення.

Список використаних джерел:

1. Кузьмович О.В. Прагматизм лізингових операцій сільськогосподарських підприємств /О.В. Кузьмович, О.В. Шинкарьок // Економічний простір. –2008. – №9. – С.162-174.
2. Міщенко В.І. Банківські операції / Міщенко В.І., Слав'янська Н.Г., Коренева О.Г.– К.: Знання, 2007.–796с.
3. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minagro.gov.ua>
4. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfp.gov.ua>